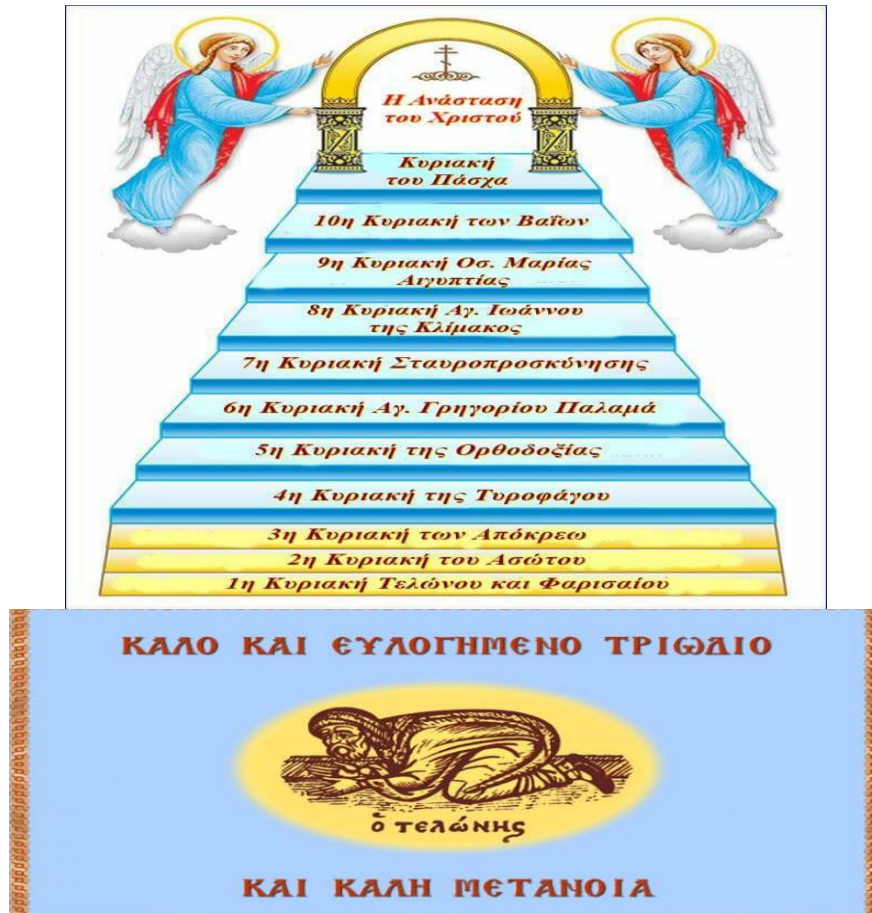

« ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΑΝΟΙΞΟΝ ΜΟΙ ΠΥΛΑΣ, ΖΩΟΔΟΤΑ ».

(Αφιέρωμα στο περιεχόμενο και τα νοήματα του Τριωδίου, μια δια-δικτυακή περιδιάβαση στην πιο καταλυτική και νηπτική περίοδο της Εκκλησίας μας).

του **ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ** Θεολόγου – Καθηγητού.

Η μακρά περίοδος του Τριωδίου, η οποία αρχίζει την Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου και τελειώνει το Μεγάλο Σάββατο, είναι η πιο σημαντική εορτολογική περίοδος της Εκκλησίας μας, διότι δίνει την ευκαιρία σε μας τους πιστούς να συναισθανθούμε τη λαθεμένη πορεία της ζωής μας, να τη διορθώσουμε και να επανακαθορίσουμε τη στάση μας απέναντι στο Θεό και τους συνανθρώπους μας. Αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσουμε κεκαθαρμένοι και αλλαγμένοι, να εορτάσουμε το άγιο Πάσχα, σύμφωνα με την παύλειο προτροπή, όχι όπως οι Ιουδαίοι, τυπικά, «άλλ' εν αζύμοις ειλικρινείας και αληθείας», αποβάλλοντας την παλαιά ζύμη της κακίας και της πονηρίας μας (1 Κορ.5,8).

Η αγία μας Εκκλησία προσέδωσε στο Τριώδιο στοιχεία τέτοια που να δημιουργούν κατάνυξη και εκγρήγορση στους πιστούς. Οι αναμνήσεις των γεγονότων στα οποία είναι αφιερωμένες οι Κυριακές αυτής της περιόδου, τα ευαγγελικά αναγνώσματα, οι ύμνοι και τα τιμώμενα πρόσωπα της Εκκλησίας μας έχουν συντεθεί κατάλληλα ώστε να επιτελούν σπουδαίο παιδαγωγικό ρόλο στην πνευματική πορεία των πιστών. Ως αποστολικά δε αναγνώσματα την περίοδο αυτή στις εκκλησίες διαβάζονται περικοπές από την προς Εβραίους Επιστολή του αποστόλου Παύλου, διότι, όπως είναι γνωστό σε αυτή εκτίθεται πληρέστερα η εν τω Χριστώ απολύτρωση.

Αρχίζοντας από την πρώτη Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου, αναγιγνώσκεται στις εκκλησίες η σχετική ευαγγελική περικοπή, ώστε να παραδειγματιστούν οι πιστοί από την εωσφορική και ψυχοκτόνο υπεροψία του φαρισαίου και να μιμηθούν τη σωτήρια ταπείνωση και μετάνοια του αμαρτωλού τελώνη, η οποία είναι βασική προϋπόθεση για την αρχή του πνευματικού τους αγώνα. Η δεύτερη Κυριακή (του Ασώτου) είναι αφιερωμένη στον άσωτο υιό της γνωστής παραβολής, ως παράδειγμα ειλικρινούς μετάνοιας και επιστροφή στην απύθμενη αγάπη του Θεού. Η τρίτη Κυριακή (των Απόκρεω) είναι αφιερωμένη στην φοβερή και αδέκαστη Μέλλουσα Κρίση του κόσμου. Στις εκκλησίες διαβάζεται το Ευαγγέλιο της σχετικής περικοπής, προκειμένου να συνειδητοποιήσουν οι πιστοί ότι δεν συγχωρείται εφησυχασμός, αλλά εκγρήγορση και αγώνας. Η τετάρτη Κυριακή (της Τυρινής) είναι αφιερωμένη στο μοιραίο γεγονός της αδαμιαίας παρακοής και της εξορίας των πρωτοπλάστων από τον παράδεισο. Διαβάζεται το ευαγγέλιο της ορθής προσευχής και νηστείας, διότι από την επομένη (Καθαρά Δευτέρα) αρχίζει η νηστεία και ο πνευματικός αγώνας, ως το Πάσχα. Την πρώτη Κυριακή των Νηστειών εορτάζουμε το θρίαμβο της Ορθοδόξου πίστεως και την αποκρυστάλλωση του δόγματος από την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο. Με αυτό τον τρόπο θέλει η Εκκλησία να διδάξει τους πιστούς πως η αλήθεια της πίστεως είναι προϋπόθεση της σωτηρίας μας. Την Δεύτερη Κυριακή των Νηστειών τιμάμε τη μνήμη ενός μεγάλου Πατέρα της Εκκλησίας μας και αγωνιστή της Ορθοδοξίας, του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, ως παράδειγμα αγωνιστή για κάθε πιστό. Την Τρίτη Κυριακή των Νηστειών (Σταυροπροσκυνήσεως) προσκυνάμε τον Τίμιο Σταυρό του Κυρίου για να αντλήσουμε από αυτόν βοήθεια, προκειμένου να συνεχίσουμε τον πνευματικό μας αγώνα. Την

Πέμπτη Κυριακή των Νηστειών τιμάμε τη μνήμη ενός άλλου μεγάλου αγωνιστή κατά των ανθρωπίνων παθών και δασκάλου της ερήμου, του αγίου Ιωάννου συγγραφέα της Κλίμακος, ο οποίος με το ομώνυμο βιβλίο του διδάσκει τρόπους του σωτηρίου αγώνα. Την Έκτη Κυριακή τιμάμε επίσης μια άλλη μεγάλη μορφή της Εκκλησίας μας, την αγία Μαρία την Αιγυπτία, την αμαρτωλή εκείνη γυναίκα η οποία έγινε παράδειγμα πραγματικής ταπείνωσης και μετάνοιας. Ακολουθεί η Κυριακή των Βαίων και η Μεγάλη Εβδομάδα, όπου κορυφώνεται η κατάνυξη και ο πνευματικός μας αγώνας.

Ο λατρευτικός πλούτος του Τριωδίου είναι πραγματικά θαυμαστός. Μεγάλοι ποιητές και μουσουργοί της Εκκλησίας μας συνέθεσαν υπέροχους ύμνους και καταπληκτικές ακολουθίες για ολόκληρη αυτή την περίοδο, με αποκορύφωμα τις ιερότατες ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος. Ολόκληρη η υμνολογία του Τριωδίου είναι προσαρμοσμένη στο πνεύμα της μετάνοιας και της συντριβής του κάθε αμαρτωλού και στην εν Χριστώ απολυτρώση. Είναι φτιαγμένες έτσι ώστε να διεγείρουν στους πιστούς διάθεση μετάνοιας. Για παράδειγμα αναφέρω τον θαυμάσιο Μεγάλο Κανόνα του αγίου Ανδρέα Κρήτης, την καταπληκτική αυτή θρηνητική ελεγεία, ο οποίος ψάλλεται τμηματικά την πρώτη εβδομάδα των νηστειών και ολόκληρος το βράδυ της Τετάρτης της Ε΄ εβδομάδος. Επίσης αναφέρω τον αξεπέραστο Ακάθιστο Ύμνο ποίημα του μεγαλύτερου υμνογράφου του Βυζαντίου του Ρωμανού του Μελωδού, ο οποίος ψάλλεται τμηματικά κάθε Παρασκευή βράδυ στις τέσσερις πρώτες εβδομάδες των νηστειών (Χαιρετισμοί) και ολόκληρος το βράδυ της Παρασκευής της Ε΄ εβδομάδος. Ο εξάισιος αυτός ύμνος (κοντάκιο) εξυμνεί το ιερό πρόσωπο της Θεοτόκου και τη μοναδική συμβολή Της στο έργο της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους.

Οι ορθόδοξοι πιστοί κάνουν αγόγγυστα τον προσωπικό τους αγώνα καθ' όλη τη διάρκεια του Τριωδίου, ο οποίος συνίσταται στην νηστεία, στον εκκλησιασμό, στη μετοχή στα μυστήρια της Εκκλησίας μας, στη μελέτη της αγίας Γραφής και άλλων πνευματικών βιβλίων και στην περισυλλογή. Η εμπειρία πιστοποιεί πως η άσκηση της Μ. Τεσσαρακοστής αλλάζει κυριολεκτικά τους ασκούμενους πιστούς, τους ημερεύει, τους γαληνεύει τους δίνει αισιοδοξία και εσωτερική ουράνια χαρά. Η αποχή από τις σωματοκτόνες λιπαρές τροφές και προπαντός η αποχή από τις ψυχοκτόνες αμαρτωλές συνήθειες, επαναφέρουν τον άνθρωπο στην αυθεντική του κατάσταση.

Η αγία μας Εκκλησία, λοιπόν, ως στοργική μητέρα και πνευματική μας τροφός, προσπαθεί μέσω των ιερών ακολουθιών και του κατανυκτικού κλίματος της περιόδου του Τριωδίου να μας βοηθήσει να συναισθανθούμε την αμαρτωλότητά μας, που σημαίνει να συνειδητοποιήσουμε την εκτροπή μας από την αυθεντική μας φύση, να μετανοήσουμε ειλικρινά, να κάνουμε τον προσωπικό μας αγώνα και να σωθούμε με τη σωτήρια χάρη του ένανθρωπήσαντος Θεού, του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Οι κοσμικές καρναβαλικές ασχήμιες που διαπιστώνουμε αυτές τις μέρες, κατάλοιπα του προχριστιανικού ειδωλολατρικού παρελθόντος, μπορεί φαινομενικά να δίνουν κάποια προσωρινή ευθυμία, και να δημιουργούν ψευδαισθητικές τάσεις φυγής από τη σκληρή πραγματικότητα. Μπορεί για κάποιους ο σύγχρονος διονυσιασμός να είναι τρόπος ζωής, όμως σε καμιά περίπτωση δεν συμβιβάζεται με το πραγματικό νόημα του Τριωδίου, το οποίο είναι ευκαιρία για αυτοσυνειδησία, συντριβή και κατάνυξη μπροστά στο δράμα της πτωτικής μας φύσης, μπροστά στο ατέλειωτη τραγικότητα της ανθρώπινης κακοδαιμονίας. Δεν έχουμε ανάγκη από προσωρινή φυγή από την σκληρή καθημερινότητα, αλλά από μόνιμη λυτρωτική διαδικασία, την οποία προσφέρει απλόχερα η Εκκλησία μας αυτή την κατανυκτική περίοδο.

Πηγή : <http://www.apostoliki-diakonia.gr>